

KANIZSA ELESTE
(RASZINNYAI MIKLÓS LEVELE TALLINNBÓL)

Használd ki a szabadságod! Most már egyedül csak te rendelkezél közülünk vele. Minket csillapíthatatlan földi étvágyunk, melynek legtöbbször hiúság és nagyravágyás a neve, megkímél ettől az „édes” tehertől; túlon túl ügyesen forogtunk a világban, és sok lett a vesztenivalónk. Ezt az érzést te így, feketén-fehéren nem ismerheted; cserélnék veled, de a régi láz közben elszőkött belőlem. Birtoklunk azonban valamit, amit nem szabad egyikünknek sem elveszítünk.

Neked ebben dolgod van!

Írjál szépprózát!

Írd meg Kanizsát, de ne siránkozz miatta! Ne bonyolítsd túl! Vállald fel a teljes múltadat úgy, ahogy történt! Hogy ezen a végződő világon ez lehetséges-e vagy sem, azt nem tudom. Egy biztos, megküzdesz majd vele; a szunnyadó kétségek csapdát állíthatnak neked, és eltéríthetnek a célotól, de ezt ne engedd! Állíts szeretetből – amilyent csak te tudsz – ércnél maradóbb emléket a Nagyanyádnak és az elsüllyedt Kanizsának.

Hogyan kellene hozzáfognod? Először is: ne kapkodj! Nem szorulsz a tanácsomra, de fogadj el tőlem egy kis segítséget, hogy féken tartsad a fantáziádat.

Valahogy visszaemlékezően kellene elkezdened, ebben talán megegyezhetünk: egy fáradt, esti órán, a lemenő nap utolsó sugarainál sétálsz a Spar mellett, ott, ahol a Dózsa laktanya volt és ahol bejön a műút Kaposvárról. Írd le egyszerűen azt, amit láatsz; rájössz hirtelen, hogy milyen szemfényvesztő gyorsasággal működik az emlékezeted; egyszer csak azon kapod majd rajta magadat, hogy a múltban gá-

zolsz, ahonnan időnként visszakapcsolhatsz a jelenbe, hogy találkozzál régiek közül valakikkel; megírod Judith, a belvárosi leány történetét, a rétesboltot; a mi történetünket a tiszti kaszinóval és a törvényszék ellopott tetejével; mutasd be a világot, ahogy akkor láttuk a Centrál Szálló teraszáról 1989. szeptember 19-dikén.

A végére felmutatod azt, hogy az élet elsodorhat a Föld bármelyik tájkára bennünket, fizikailag eltávolodhatunk a szülőhelyünktől, de lelkileg soha! Ez gyermekkorod regénye lenne, valójában az egyetlen, amit érdemes megírni. Meséld el, hogyan mentél az óvodába, hogyan gyalogoltál végig a Teleki utcán Nagyanyád örökös aggodalmától kísérve. Meséld el közös titkaitokat; mi az, amit csak veled osztott meg, mi az, amit még neked se mondott el. Mondd el, hogy miért ragaszkodott annyira hozzád; aztán fejtsd föl Anyád és a Nagyanyád viszonyát; hogy egy életen át miért nem tudtak elszakadni egymástól. Ezt ma már kevesen értik majd; megírnod a legnehezebb Apád és a Bátyád alakját lesz: a jóság, jámborság nagy adománya szinte megragadhatatlan tollal és kalapáccsal.

Az élet leeresztett sorompói között ott találsz majd a Nagybátyáidat, a sikeres elvtársakat: csakhogy azt a kérdést se felejtsd el fölteni, hogy vajon volt-e más útjuk, és amit végül kaptak vagy választottak, az hová vezetett? Mindenki belegabalyodik a saját sorsába, mely fölött ott lebeg a tragédia árnya. Az övéké fölött kezdettől fogva ott volt.

Sok a dolgod! Ezzel foglalkozz, ne mással! Hagyd, hogy a politikával és az egyéb köznapi hebehurgyaságokkal mi mérgezzük magunkat!

Mielőtt abbahagynám, még valami: azt is jó alaposan szemügyre kell venned majd, hogy hol volt akkor, a mi régi

életünkben a „magánvilág” és a politika között a határ. Emlekezz csak: mekkora lelki tusát okozott ez nekünk. Nyitogatták és csukogatták az ajtókat előttünk, hogy eltévedjünk és kelepcebe csalhassanak bennünket.

Amikor a régi házat lebontották és fölszámolták a kertet, hogy betonból lakótelepet építsenek a helyére, a ti magánvilágotokat szüntettek meg! Kanizsa elesett! Ez fáj Anyádnak, fáj a Bátyádnak, fáj mindenkinek, aki ott élt és ismert titeket! És fáj nekem is, mert elveszett a somogyi vége Kanizsának!

Ahonnán én jövök!